

نیایش - صفحه ۱۶۶

#تاریخ ادبیات:

خواجوی کرمانی: صفحه‌ی ۱۷۶ کتاب درسی

#معنای لغات:

خداوندا: ای خدا / به حق: سوگند به، قسم به / نیک‌مردان: جوان‌مردان، بزرگواران / احوال: (جمع حال) وضعیت جسمی و روحی / نیک: خوب، نیکو / محروم: بی‌بهره، بی‌نصیب / بوم: سرزمین، در این شعر به معنی بارگاه خداوند / زبانی ده ← ده: بده / اسرار: (جمع سر) رازها / روان: روح و جان / جوید: طلب کند / غفلت: فراموشی / به معنی ← به: با، به وسیله‌ی / معنی: معنویت، غیر مادی / برفروزان: روشن کن / جای آن هست: روا است، به جا است / گر: اگر / خوانم: بخوانم: صدا می‌زنم

#معنای شعر:

معنی بیت اول: خدایا، تو را به انسان‌های جوان‌مرد و بزرگوار قسم می‌دهم که وجودم را از بدی‌ها پاک بگردان.

معنی بیت دوم: ما را از درگاه خودت بی‌نصیب نکن و مانند گنجشکان ما را از بارگاہت دور مکن.

معنی بیت سوم: زبانی به من بده که رازهای تو را بازگو کند و روح و جانی بده که رسیدن به تو را طلب کند.

معنی بیت چهارم: تمام وجودم را از غفلت و نادانی رها کن و با نور معنویت خودت، روح و جانم را روشن کن.

معنی بیت پنجم: اکنون به جاست که (مرا) کمک کنی؛ زیرا، اگر به من کمک نکنی، از بین می‌روم.

معنی بیت ششم: مرا از نزدیکان و دوستان درگاهت دور نکن. هدایت‌م کن که از راه رسیدن به تو، دور شده‌ام.

معنی بیت هفتم: من در هر راز و سخنی فقط تو را صدا می‌زنم و در بین همه‌ی چیزها تنها تو را به عنوان خدای بلند مرتبه می‌شناسم.

#آرایه‌ها:

بد و نیک ← تضاد / بیت دوم: چو گنجشکان ← تشبیه / بیت چهارم: دل ← مجاز از تمام وجود / آتش غفلت ← اضافه‌ی تشبیه‌ی /

شمع جان ← اضافه‌ی تشبیه‌ی / بیت پنجم: دست‌گیری ← کنایه از کمک کردن / از دست رفتن ← کنایه از نابود شدن / بیت ششم: دور

و نزدیک ← تضاد / به راه آوردن ← کنایه از هدایت کردن به راه راست / از راه افتادن ← کنایه از گم شدن و از راه دور ماندن

#نکات دستوری:

خداوند ← منادا و «ا» ← منادا / این درگاه ← متمم / گنجشکان ← متمم (چو به معنی مانند: حرف اضافه) / «م» در «دل» ← مضاف

الیه / دل (دل) ← مفعول / شمع ← مفعول

قالب شعر: مثنوی